

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie skargi M. P. i D. P. o stwierdzenie niezgodności
z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 13 października 2016 r., sygn. akt V Ca [...], wydanego
w sprawie z powództwa M. P. i D. P.
przeciwko Bankowi [...] S.A. w W.
o ustalenie i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 listopada 2020 r.,

1) odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania

**2) zasądza od M. P. i D. P. solidarnie na rzecz Banku [...] S.A.
w W. kwotę 900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania wywołanego skargą.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 października 2016 r. Sąd Okręgowy w W. w sprawie z powództwa M. P. i D. P. przeciwko Bankowi [...] S.A. w W. o ustalenie i zapłatę, na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w W., zmienił zaskarżony wyrok w pkt 1 i 3 w ten sposób, iż punkcie 1. oddalił powództwo o zapłatę kwoty 7.144 zł wraz ustawowymi odsetkami od 31 lipca 2014 r.

do dnia zapłaty, a w punkcie 3. zasądził od powodów solidarnie na rzecz pozwanego 1.217 zł tytułem kosztów postępowania. W punkcie II Sąd Okręgowy zasądził od solidarnie powodów na rzecz pozwanego 600 zł tytułem kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w W. skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku wywiedli Powodowie, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 385¹ ust. 1 k.c., w konsekwencji naruszenie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.p.c. w zw. z art. 411 pkt 1 k.c. Wskazali na brak należytego zastosowania powyższych przepisów wobec zaistniałego stanu faktycznego, a w konsekwencji przyjęcie, że wskazane w zaskarżonym wyroku postanowienia wzorca umownego nie kształtują praw skarżących w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie naruszają w sposób rażący ich interesów.

Powodowie wnieśli o stwierdzenie, że wyrok Sądu Okręgowego w W. z 13 października 2016 r. jest niezgodny z obowiązującymi przepisami prawa tj. wobec naruszenia art. 385¹ ust. 1 k.c., w konsekwencji naruszenie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. w zw. z art. 411 pkt 1 k.c.

W odpowiedzi na skargę Pozwany wniósł o odrzucenie skargi, ewentualnie o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania z uwagi na oczywistą bezzasadność, a w przypadku jej przyjęcia do rozpoznania – o oddalenie skargi. Wniósł ponadto o zasądzenie na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów wywołanych wniesieniem skargi, w tym kosztów zastępstwa prawnego zgodnie z normami przepisanyymi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wniesiona w tej sprawie przez Powodów jest oczywiście bezzasadna.

Unormowana w art. 424¹ i nast. k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu drugiej instancji jest nadzwyczajnym procesowym środkiem prawnym, wprowadzonym w celu umożliwienia stronom uzyskania prejudykatu koniecznego do dochodzenia od Skarbu Państwa odszkodowania na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego.

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy i co jednolicie przyjmowane jest w doktrynie, na gruncie powyższych przepisów użyte w nich pojęcie „niezgodności z prawem” prawomocnego wyroku ma suwerenne i autonomiczne znaczenie zdeterminowane przez istotę władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej, a w szczególności przez przyznanie sądom szerokiego zakresu swobody przy wykładni i stosowaniu prawa. Wyrokiem niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c. jest tylko orzeczenie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami orzeczniczymi lub wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni czy oczywiście niewłaściwego zastosowania przepisu prawa. Niezgodność z prawem w rozumieniu omawianego przepisu musi mieć zatem charakter kwalifikowany: elementarny i oczywisty. Jeżeli sąd nie wykracza rażąco poza granice przyznanej mu swobody orzeczniczej, to działa w ramach porządku prawnego, nawet jeżeli dokonał wykładni prawa odmiennej od przyjmowanej i wydane orzeczenie może być uznane za niezgodne z przepisami prawa. Takie uchybienie mogłoby być jedynie przedmiotem zaskarżenia na drodze zwykłych środków odwoławczych, nie jest jednak wystarczające do uznania wyroku za niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. i art. 417¹ § 2 k.c. (zob. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 września 2012 r., sygn. SK 4/11 oraz orzeczenia Sądu Najwyższego z: 7 lipca 2006 r., sygn. akt I CNP 33/06, 4 stycznia 2007 r. V CNP 132/06). Hipotetycznie zatem nawet w przypadku oceny negatywnej rozstrzygnięcia konieczne jest w ramach wykonywania władzy sądowniczej pozostawienie sądowi marginesu błędu, którego popełnienie nie może rodzić tej odpowiedzialności, na co wskazał także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 4 grudnia 2001 r., sygn. SK 18/00 (OTK 2001 r., Nr 8, poz. 256).

Powyższe rozumienie niezgodności z prawem orzeczenia powinno być uwzględnione każdorazowo przy dokonywaniu - na podstawie art. 424⁹ k.p.c. - oceny, czy skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku powinna być przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, czy też jest oczywiście bezzasadna i należy odmówić jej przyjęcia do rozpoznania. Oczywiście bezzasadna, w rozumieniu powyższego przepisu, jest skarga, której zarzuty nie

wskazują na kwalifikowaną obrazę prawa lub standardów orzeczniczych demokratycznego państwa prawa.

W niniejszej skardze Powodowie zarzucili, że Sąd II instancji niewłaściwie przyjął, iż postanowienia umowy kredytu hipotecznego dotyczące zabezpieczenia w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu nie są niezgodne z prawem z punktu widzenia naruszenia dobrych obyczajów i rażącego naruszenia interesów powodów, a w związku z tym nie doszło do naruszenia równowagi kontraktowej stron. Według Skarżących Sąd niesłusznie dla oceny rażącego naruszenia interesów konsumentów wziął pod uwagę jedynie względy ekonomiczne. Niesłuszne było przyjęcie, że nie doszło do naruszenia zasady ekwiwalentności jako podstawy uczciwego obrotu, oraz, że bez znaczenia pozostaje kwestia braku partycypacji strony powodowej w umowie ubezpieczenia. Warunkiem kredytu było wyrażenie zgody na taki rodzaj zabezpieczenia, a ponadto powodowie nie byli informowani o mechanizmach funkcjonowania ubezpieczenia niskiego wkładu. Nie mieli wpływu na Ogólne Warunki Ubezpieczenia i wybór Ubezpieczyciela. Według Powodów główną ideą ubezpieczenia niskiego wkładu było zagwarantowanie bezpieczeństwa działalności gospodarczej prowadzonej przez Bank. Nastąpiło przerzucenie ryzyka na stronę skarżącą, co stanowi tym samym rażące naruszenie interesów majątkowych konsumenta i godzi w dobre obyczaje. W ocenie Skarżących ekwiwalentem po stronie Banku była prowizja i oprocentowanie kredytu.

W świetle twierdzeń Powodów w zaskarżonym wyroku dokonano błędnej wykładni art. 385¹ ust. 1 k.c., polegającej na przerzuceniu na Skarżących wszelkich kosztów związanych z ryzykiem kredytowym oraz na tym, że Powodowie mieli być zobowiązani na podstawie umowy Banku z ubezpieczycielem, czyli umowy, której nie byli stroną i nie mieli żadnego wpływu na jej treść ani wysokość zobowiązania, co stanowi naruszenie dobrych obyczajów. Z kolei rażące naruszenie interesów konsumenta oznaczało nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków stron, na niekorzyść konsumenta poprzez przerzucenie ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej na słabszą stronę umowy.

Sąd Okręgowy w W. szczegółowo wyjaśnił, dlaczego postanowienia umowy w zakresie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie kształtują praw Powodów

w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie naruszają ich interesów. Po pierwsze zabezpieczenie w postaci pokrycia kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego jest przewidziane prawem, a po drugie zaistniała potrzeba dodatkowego zabezpieczenia z powodu braku dysponowaniem wystarczającymi środkami dla pokrycia wkładu własnego wymaganego przez Bank, bądź też dobrowolne nie wniesienie przez nich wkładu własnego. Sąd przyznał, że niedoinformowanie konsumentów na etapie zawierania umowy kredytowej co do zasad niskiego wkładu własnego i brak okazania umowy ubezpieczenia stanowiło naruszenie dobrych obyczajów, ale nie doszło do rażącego naruszenia ich interesów. Dodatkowe zabezpieczenie gwarantowało Powodom dostęp do pieniądza, a Bankowi spłatę kredytu pomimo udzielenia go w wyższej wysokości przy zwiększonym ryzyku. Po stronie konsumenta jest korzyść w postaci otrzymania środków finansowych, a po stronie banku korzyść finansowa z udzielonego kredytu i bezpieczne odzyskanie udzielonego świadczenia. Według Sądu II instancji poniesienie przez konsumenta ciężaru finansowego celem zwrotu poniesionych przez Bank kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu nie było sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Skarżący nie podnieśli takich zastrzeżeń do orzeczenia tego Sądu, które mogłyby potwierdzić tezę, że doszło do kwalifikowanego naruszenia prawa. W art. 385¹ § 1 k.c. posłużono się zwrotami niedookreślonymi, które każdorazowo podlegają ocenie w ramach ich stosowania przez sąd. Wykazanie, że Sąd II instancji naruszył ten przepis wymagałoby od Powodów oparcia swoich twierdzeń na argumentach dotyczących braku logicznego rozumowania, czy oderwania rozważań od stanu faktycznego. Tymczasem Powodowie podjęli polemikę z uzasadnieniem tego Sądu, nie podnosząc żadnych wyżej wskazanych zarzutów. Art. 385¹ § 1 k.c. ma charakter ocenny, a związku z tym tylko wówczas, gdyby sąd nadużył zakresu dyskrecjonalnej władzy, zarzut dotyczący jego naruszenia mógłby odnieść zamierzony skutek. Jeżeli więc sąd nie wykracza poza obszar przyznanej mu swobody, nie pozostaje w kolizji z własnym sumieniem oraz prawidłowo dobiera standardy orzecznicze, to działa w ramach porządku prawnego. Przyjęcie odmiennego zapatrywania stwarzałoby zagrożenie dla takich wartości jak stabilność obrotu prawnego, swoboda sądu w ocenie materiału dowodowego

i stosowaniu prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2009 r., sygn. akt IV CNP 116/08).

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 424¹² k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.).

ke

[aw]